

Nr 158.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1939 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom samt stipendier åt elever vid dylika skolor.

(2:a avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t (åttonde huvudtiteln punkterna 204 och 207 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1939) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som bleve riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1939/40 dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 1 025 000 kronor, dels ock till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 3 mars 1939 dagtecknad proposition (nr 157), under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1939/40 anvisa dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 1 025 000 kronor, dels ock till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 250 000 kronor. Ur anslaget utgå för närvarande bidrag till verkstadsskolor å följande orter, nämligen Karlskrona (Blekinge län), Mölndal, Lysekil och Uddevalla (Göteborgs och Bohus län), Tönshammar (Gävleborgs län), Arvika och Älvåsen (Värmlands län), Sundsvall och Sandö (Västernorrlands län), Gimo (Stockholms och Uppsala län), samt Byske (Västerbottens län). Ur anslaget bestriktas vidare vissa utgifter för inspektion av ifrågavarande skolor.

Bihang till riksdagens protokoll 1939. 6 saml. Nr 158.

Enligt skolöverstyrelsens beräkningar skulle anslagsbehovet för nämnda skolor under nästa budgetår fördela sig på följande sätt:

avlöning åt rektor och övriga lärare	kronor	574 981
administrationskostnader	»		111 550
anskaffning av stadigvarande undervisningsmateriel	»		90 000
anskaffning av inventarier	»		16 250
underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel	»		112 200
sjukvårds- och olycksfallsförsäkringskostnader	»		30 800
		Summa kronor	935 781

Då det emellertid kunde tänkas, att beräkningarna vore något snäva — verkstadsskolorna hade begärt tillhoppa omkring 1 030 000 kronor för ändamålet — ansåge sig överstyrelsen böra räkna med ett anslagsbehov av 950 000 kronor till förutnämnda verkstadsskolor. Därjämte äskade överstyrelsen 75 000 kronor till vissa kurser i Strömbacka, avsedda att igångsättas under innevarande budgetår. Tillhoppa äskade överstyrelsen alltså (950 000 + 75 000 =) 1 025 000 kronor.

Verkstadsskoleutredningen har den 30 september 1938 avgivit betänkande med utredning och förslag angående centrala verkstadsskolor m. m. (statens offentliga utredningar 1938:26), vari hemställts, bland annat, att förslag måtte föreläggas 1939 års riksdag rörande fastställande av vissa huvudsakliga grunder för statsbidrag till dylika skolor, avsedda att träda i kraft tidigast fr. o. m. den 1 juli 1940.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

Som en av de mest angelägna organisatoriska frågorna inom yrkesundervisningen framstode enligt departementschefens mening spörsmålet om en fastare och mera planmässig organisation av de verkstadsskolor, om vilka här vore fråga.

Departementschefen hade undersökt möjligheterna att redan för innevarande års riksdag framlägga förslag i anslutning till de riktlinjer, som angivits av verkstadsskoleutredningen. Bland annat med hänsyn därtill, att den föreliggande frågan i ett av utredningen sedermera avgivet betänkande förknippats med spörsmålet om överflyttande av den centrala ledningen av yrkesundervisningen från skolöverstyrelsen till en särskild överstyrelse för yrkesutbildning, hade det emellertid befunnits ogörligt att utan ytterligare omprövning underställa riksdagen förslag i ämnet. Departementschefen ville framhålla, att remissbehandlingen av berörda förslag om den centrala ledningen av yrkesutbildningen icke kunnat avslutas i så god tid, att förslaget redan nu kunde företagas till slutlig behandling och att, såsom ärendet nu låge till, lämplighetsskäl även talade för att detta spörsmål borde beaktas i samband med den aktuella frågan om skolöverstyrelsens organisation i allmänhet.

Såvitt nu kunde bedömas, vore det icke uteslutet att låta en eventuell ny organisation av verkstadsskolorna träda i kraft förslagsvis den 1 januari 1941 och, då verkstadsskoleutredningen tänkt sig den 1 juli 1940 som den

tidigaste tidpunkten för ikraftträdandet, skulle således något avsevärdare uppskov ej vållas av de ytterligare överväganden i denna fråga, som befunnits erforderliga.

Departementschefen hade icke funnit anledning till erinran mot de av skolöverstyrelsen verkställda beräkningarna för budgetåret 1939/40 av anslaget till understöd åt ifrågavarande verkstadsskolor, vilket anslag således borde för nämnda budgetår uppföras med 1 025 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att på vanligt sätt meddela bestämmelser angående anslagets disposition, varvid de nu föreliggande beräkningarna torde kunna tjäna till huvudsaklig ledning. I samband därmed borde övervägas jämväl av verkstadsskoleutredningen berörd fråga om disposition under budgetåret 1939/40 av vissa vinstmedel vid verkstadsskolorna. Utredning torde böra verkställas, huruvida icke framdeles samtliga försäljningsinkomster borde tillföras anslaget såsom uppbörd och stipendieanslaget uppräknas något för att bereda utrymme även för arbetspremier i lämplig omfattning.

Den hittills tillämpade provisoriska anordningen i fråga om inspektion av skolorna torde böra äga bestånd även för nästkommande budgetår. Kostnaderna härför syntes böra bestridas ur förevarande anslag.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.

Förevarande anslag är nu uppfört med 700 000 kronor. Jämlikt av 1936 års riksdag lämnat bemyndigande utgå ifrågavarande stipendier icke efter de grunder, som gälla för stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid kommunala anstalter för yrkesundervisning, utan enligt särskilda av Kungl. Maj:t bestämda grunder.

Kungl. Maj:ts förslag innebär för nästa budgetår en anslagshöjning med 100 000 kronor till 800 000 kronor, föranledd av beräknad ökning i anslagsbelastningen. I fråga om grunderna för stipendiernas utgående ifrågasättes icke någon förändring.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag *Utskottet.* beträffande förevarande två anslag. Vad departementschefen i detta sammanhang yttrat i fråga om disposition av vinsten å försåld produktion vid verkstadsskolorna, har ej heller föranlett någon erinran från utskottets sida. I anslutning till vad departementschefen anfört rörande den aktuella frågan om verkstadsskolornas omorganisation, vill dock utskottet uttala den bestämda förväntan, att denna fråga skall kunna av Kungl. Maj:t underställas 1940 års riksdag.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1939/40 under åttonde huvudtiteln anvisa

1) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 1 025 000 kronor;*

2) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom ett förslagsanslag av 800 000 kronor.*

Stockholm den 5 maj 1939.

På statsutskottets vägnar:

C. P. V. GRÅNEBO.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Grånebo, Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Andersson* i Fältenborg, *Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Andrén, Lindström, Larsson* i Varberg, *Magnusson* i Kalmar, *Sundberg* och *Nisser*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Svensson* i Grönvik, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson, Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästhol, *Lindberg* i Umeå, *Weijne, Andersson* i Södergård och *Mårtensson*.
